

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 61/05-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. februára 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Milana Caňa, bytom H. V., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 56 Cbi 108/01, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Milana Caňa o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. februára 2005 doručená sťažnosť Milana Caňa, bytom H. V. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 56 Cbi 108/01.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti odôvodnil, v čom vidí porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zo sťažnosti vyplýva, že 18. decembra 1996 podal na Okresnom súde Prievidza (ďalej len „okresný súd“) návrh, predmetom ktorého bolo uplatnenie pracovnoprávných nárokov zamestnanca vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania. Uvedené konanie vedené pod sp. zn. 5 C 247/1996 bolo prerušené vyhlásením konkurzu na majetok úpadcu (sťažovateľovho zamestnávateľa), a to uznesením krajského súdu sp. zn. 7 K 141/99 z 31. marca 2000. Ako veriteľ si sťažovateľ svoju pohľadávku vyplývajúcu z pracovnoprávných nárokov voči zamestnávateľovi prihlásil v rámci prebiehajúceho konkurzného konania. Predmetná pohľadávka bola z dôvodu vedenia súdneho sporu na okresnom súde, ako aj z dôvodu možnosti uplatnenia nároku cez poisťovňu popretá v celom rozsahu. Návrhom z 1. júna 2001 podal sťažovateľ na krajskom súde žalobu o určenie pravosti popretej pohľadávky. Konanie o žalobe bolo vedené pod sp. zn. 56 Cbi 108/01 a právoplatne skončené 13. decembra 2004, pričom sťažovateľ dodal, že o svoj oprávnený nárok na náhradu škody sa musel so svojím zamestnávateľom súdiť od 18. decembra 1996 do 13. decembra 2004, t. j. celých osem rokov.

Sťažovateľ vzhľadom na to, že podľa neho v čase prebiehajúceho konkurzného konania nebolo prieskumné pojednávanie zvolané v zákonom stanovenej lehote, podal 16. januára 2001 sťažnosť Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré túto postúpilo na priame vybavenie krajskému súdu. Krajský súd na sťažnosť reagoval listom z 27. marca 2001. Následne podal sťažovateľ opakovanú sťažnosť, ktorá bola krajskému súdu doručená 31. augusta 2001 a na ktorú krajský súd reagoval listom zo 6. novembra 2001. V oboch prípadoch sťažovateľ namietal prieťahy v konaní vedenom pod sp. zn. 7 K 141/99.

Na základe uvedených skutočností sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd v danej veci rozhodol nálezom, v ktorom by konštatoval:

„1. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 56 Cbi 108/01 porušil základné právo Milana Caňu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej

lehote nezávislým a nestranným súdom zaručené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Milanovi Caňovi priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 100.000,- Sk (slovom jedenstotisíc Slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť náhradu trov konania v sume podľa vyčíslenia prideleného advokáta do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prierahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom (...).

Z obsahu sťažnosti ako aj z doložky právoplatnosti vyznačenej na rozsudku krajského súdu č. k. 56 Cbi 108/01-182 z 20. októbra 2004 vyplýva, že konanie, v ktorom malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo právoplatne skončené 13. decembra 2004, pričom o tejto skutočnosti sa sťažovateľ dozvedel 15. decembra 2004.

V nadväznosti na to ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti konštatoval, že v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, t. j. 9. februára 2005, už bol odstránený stav právnej neistoty, v ktorom sa sťažovateľ nachádzal pred právoplatným skončením príslušného súdneho konania, a k porušovaniu označeného základného práva už nedochádzalo.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 34/99, II. ÚS 32/00, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02) sa ochrana základnému právu vrátane základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecným súdom) ešte trvalo. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vychádza pri tom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci. K odstráneniu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím vo veci.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd opakovane judikoval, že jedným zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu orgánov verejnej

moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 138/04).

Meritórne konanie o námietke porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je účelné a v zásade prípustné v prípade, že takýmto konaním by ústavný súd bol spôsobilý odstrániť stav právnej neistoty vyvolaný zbytočnými priet'ahmi. V prípade, že sťažovateľovi už bolo doručené právoplatné rozhodnutie daného štátneho orgánu, takáto možnosť zo zrejmých dôvodov neexistuje (I. ÚS 235/03).

Zistený skutkový stav bol základom pre záver ústavného súdu, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená. Z toho dôvodu ústavný súd sťažnosť odmietol už po jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá, ústavný súd už o jeho žiadosti o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia nerozhodol, lebo jeho poskytnutie je v zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy viazané na vyhovenie sťažnosti. Bolo zároveň bez právneho významu zaoberať sa žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu (advokáta) v konaní pred ústavným súdom.

K tomuto rozhodnutiu sa podľa ustanovenia § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde pripája odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2005

Odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka

1. Podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pripájam toto odlišné stanovisko k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 61/05 z 23. februára 2005 (ďalej len „ústavný súd“ a „uznesenie“) – ktorým bola odmietnutá ako zjavne neopodstatnená sťažnosť Milana Caňa, bytom H. V., namietajúca porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 56 Cbi 108/01 (ďalej len „ústavná sťažnosť“, „ústava“, „dohovor“ a „krajský súd“) – lebo nesúhlasím s výrokom tohto uznesenia a ani s jeho odôvodnením.

2. Väčšina senátu poukázala predovšetkým na právoplatné skončenie konania krajského súdu (13. decembra 2004) a doručenie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (9. februára 2005), to znamená po právoplatnom skončení veci, hoci podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu účelom označených práv podľa ústavy a dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, a preto meritórne konanie o námietke porušenia týchto práv „je účelné a v zásade prípustné v prípade, že takýmto konaním by ústavný súd bol spôsobilý odstrániť stav právnej neistoty vyvolaný zbytočnými prietahmi. V prípade, že sťažovateľovi už bolo doručené právoplatné rozhodnutie daného štátneho orgánu, takáto možnosť zo zrejmých dôvodov neexistuje“ (I. ÚS 235/03).

3. Z mojich odlišných stanovísk k uzneseniam ústavného súdu (ktoré sú označené napr. v odlišnom stanovisku k uzneseniu sp. zn. III. ÚS 164/04 z 19. mája 2004, pričom na ne v týchto súvislostiach v podrobnostiach odkazujem) vyplýva, že právoplatné skončenie veci nie je rozhodujúce z hľadiska podania sťažnosti ústavnému súdu (ale len z hľadiska

skončenia lehoty, ktorej primeranosť sa posudzuje) a sťažnosť možno podať v zmysle § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde v lehote dvoch mesiacov od právoplatného skončenia vecí.

4. V odlišnom stanovisku k uzneseniu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 117/03 zo 4. júna 2003 som napr. kritizoval ponímanie účelu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru väčšinou senátu len ako odstránenie stavu právnej neistoty (to by potom odôvodňovalo poskytovanie ochrany zo strany ústavného súdu iba v prebiehajúcim konaní), pretože označené práva majú aj ďalší účel - aby bolo odstránenie stavu právnej neistoty dosiahnuté bez zbytočných prieťahov, resp. v primeranej lehote.

V mojom odlišnom stanovisku k uzneseniu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 150/03 z 25. júna 2003 okrem iného poukazujem, že aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) sa vo viacerých slovenských kauzách (napr. No. 72022/01 a No. 69145/01) sťažnosťami zaoberal v merite, hoci mu tieto boli podané až po právoplatnom skončení vecí všeobecnými súdmi v Slovenskej republike.

5. Rozhodnutie väčšiny senátu je výrazom neúplného chápania účelu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo je nielen v rozpore s mojim chápaním účelu týchto práv, ale aj s účelom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle rozhodovacej činnosti ESLP.

Dôvod pre odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenej preto podľa môjho názoru nie je daný (bola podaná ústavnému súdu v lehote dvoch mesiacov v zmysle § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd sa mal preto zaoberať žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu a až po vyriešení tejto otázky (eventuálne ďalších, ktoré súvisia s vyžadovanými zákonnými náležitosťami) pristúpiť k predbežnému prerokovaniu ústavnej sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

V Košiciach 23. februára 2005